

Naša Sloga izlazi svaki 16 dan mjeseca i stoji s poštarinom za cijelu godinu 2 for. a za kmeta 1 for.; razmierno za pol god. 1 f. a za kmeta 50 novč. Izvan earbrino više poštarina. Pojedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari.“ *Nar. Posl.*

Oglasi se primaju po na radnoj oieni. Pisma neka se salju platjene poštarino. Nopodpisani so dopisi ne- upotrebljavaju. Dopisi so ne- vraćaju. Uredništvo i Od- pravništvo nalaze so Via S. Francesco N.º 4, piano I.

Godina VI.

U Trstu 1. Septembra 1875.

Broj 17.

Hercegovačko-bosanski ustanak.

Ovaj smo put promienili naslov svojem izvješću. Uzrok je tomu, što je u ovo petnaest danah ustala na Turke i Bosna, da pače, kako se čitalo u nekih novinah, pokazale su se na obroncih balkanskih gorah i tri bugarske ustaške čete. Ustanak se dakle znatno razgranio, pa kad bi bilo mjesta, imao bi čovjek šta i pripoviedati. Nu ipak nemožemo da neopomenemo naših čitateljah, da nam je veoma teško pisati ovo izvješće, i to radi velike nepozdanosti viestih i glasovah, što dolaze sa bojišća, koji su više puti tako protivni jedni drugim, da što jedan rekne, drugi poreče. No gledat ćemo da u ovom muezju ulovimo golu čistu istinu.

Uprav na 17. kolovoza, kad je već bio razposlan naš zadnji list, stigao je glas iz Hrvatske, da je ustala sva ona stran goraje Bosne, koja na Uni i Savi graniči sa Hrvatskom i Slavonijom. Buna je počela preko vode Une u turskoj Kostajnici. Da je buna u Bosni dogovorena stvar, vidi se iz toga, što je u jednu noć buknela uzduž cijele hrvatsko-slavonske granice, te zahvatila u prvi mah kakvih 20 miljah. Siromašni narod, neimavši ni praha, ni olava, a ni ogajena oružja, da je pograbio kose i sjekire, pa se stao klati s Turci, koji su na ovoj strani i mnogobrojniji i junačiji, nego doli u Hercegovini. To je uzrok, što je ustanak u Bosni s jedne strane nešto sporiji, a s druge mrovarenje mnogo veće i ljucé, jer su tu prama Turkom i Kršćjani ljuti ljudi. Kako kažu, tu se neoprašća nikomu. Turci kao biesni tigri da kolju naime kršćjansku djecu, kao da će da izkorene i zataru kršćansko ime. Na tarskih obalah Une i Save da se vide nezakopane lješine iliti mrtva tjelesa ubogih Kršććanah, što su jih ubili Turci, kad su nevoljnici htjeli prebjeći na našu stranu. Kršććani neimajuć ognjena oružja, moraju ga otimati Turkom skoro na šake. Zato se i drže u planini, dok im odnekud neprisprije oružje; a kad to bude, onda će stopram početi prava igra. Vodja bosanskih ustašah da je neki Peci Popović. Ustašam u pomoć da je poletilo i mnogo Hrvatah što djakah, što drugih odvažnih i srććanih mladićah.

Ali Bosna negori samo tu, nego i na više drugih mjestih. Potvrđjava se naime viest, da je iz kneževine Srbije neki pop Žarko sa mnogobrojom četom srbskih dobrovoljacah provalio u Bosnu negdje blizu Višegrada, pa Turkom oteo 400 konjah i 1000 okah džebane iliti ratne spravi. Isto tako da je prešla druga četa srbskih dobrovoljacah doli kod Preboja. A ustali su Kršććani i kod Novog-Pazara, grada u samoj staroj Srbiji. Eto dakle Turakah sa sjevera, sa istoka i sa juga svuda u pogibeli. A kako im je na zapadu u Hercegovini, gdje je pala prva iskra ovoga ustanaka, iz kojega će ako Bog da procvasti ljepša budućnost našem na jugu narodá?

U Hercegovini se je ustanak u ovo petnaest danah prilično ojaćao. Ustaše su se s Turci više puti pobili, te oteli im na silu više štražarničah i kojekakvih gradičah iliti tvrđjavicah, od kojih nekoji da nisu baš bez svake važnosti. Na nekojih su stranah zemlju savim očistili od Turakah. Uredili su se u četiri ustaške čete, od kojih ima svaka svojega posebnoga vodju, a zapovjednik nad svim ublaškóm vojskom jest Ljubobratić, kojoga i radi junačtva i radi razuma svi rado slušaju. Kako se čita, onomadno saštađošće se ustaški poglavice, te osnovavši ustajničku narodnu vladu, imenovaše upravljavajući Odbor. Vrhovna oblast da je ponudjena, ako ju bude htio primiti, crnogorskomu knezu Nikoli. Medju ustašćani da se nalazi i sam knežev tast Stovo Vukotić. A šta i kako Turci?

Turkom je Andrássy podpisao putni list iliti pašoš, pak se je njih nekoliko tisućah, konjah i topovah, izkrcalo u Kleku, te poslje daljeg strepenja i čekanja da jih jedna tisuća prispjela u Mostar, a druga da se je proturala u Trebinje, a da nije ni puška pukla ni s jedne ni s druge strane. Naša je dužnost kazati sve, pa kažemo i to, akoprem nam se čudno vidi, da su ustaše tom prigodom mirno gledali, što Turci rade, zato čekamo, da se ta viest drugom viesti il pošto, iliti u laž utjera. No na svaki način rat je rizičan pošao, pa može i to biti istina, al zato netreba nitko duhom klonuti. Čuje se, da je Derviš-Paša bio od svoje vlade uklonjen iz Bosne i po-

slan u Arbanasku, gdje da je takodjer buknela buna. Na mjesto Derviš-Pašino da je došao Mehmet-Paša. Kaže se, da su hercegovački ustaše bili s početka razvili austrijsku zastavu, onda da su bili namili razviti inglesku, a sad da vojuju pod slavenskom trobojnicom. U toj se priči, ako je istinita, krije duševni razvoj hercegovačkog ustanaka. Novi bosanski valija iliti namjestnik da je vidio prve slavenske zastave na dolazku, prolazeć kraj Sutorine: dao Bog, vidio ju i na odlazku, pa kazivao u Carigradu, kakve su i kakvi je nepredobitni junaci brane i čuvaju! A što rade evropejske vevlevlasti?

Nagovorilo su Sultana, neka im dopusti, da ga eno pomire sa njegovimi nepokornimi podanici. I eno, baš sada idu njihovi punomoćnici u Hercegovinu, da pitaju ustaše što žele, a Sultana da jih usliša, ali da se prije svrega umire i pobacaju svoje ubojito oružje. Nego s druge se strane čuje, da iz toga neće biti ništa, jer da su ustaše odlučili, il umrieti, il izvojevati svoju slobodu; pa oružje, koje sad nose, da im ga mora il Turćin oteti, il da će oni iz njega u slavu pucati, kad budu slobodni ljudi. Što će onda vevlevlasti? Po sudu nekojih ljudi, jedna il druga od njih imala bi posredovati oružjem u ruci, da se uspostavi u Bosnoj i Hercegovini Sultanova oblast; ali po sudu drugih, joh i gore onoj, koja se odvaži na taj sklizki korak, koji da bi mogao u nekih okolnostih dati povod evropejskomu ratu.

Da zaključimo, hoćemo reći, da su dakle ustaše već dosad u toliko uspieli, da se sve evropejske vevlevlasti dogovaraju, na koji će jih način najuspješnije umiriti i utješiti. Svi uvidjaju, da se njihovo stanje mora promjeniti; ali jedni svetuju ovo, a drugi ono. Mi sa svoje strane moramo reći, da će i ovaj ustanak ostati jalov, ako se što brže unj nepomjesaju Srbija i Crnagora. Al se eno vlade i jedne i druge dosad ustežu pregnuti. Tu će dakle morati sam narod odlučiti, a kad to bude, onda će i Bugarska ozbiljno početi, pa eno istočnog pitanja u svoj svojoj svjetlobi!

Pomožimo braći!

Kad smo mi prije mjesec danah pod ovim uzklikom pozivali braću, neka pomognu rodjenoj braći, što su iz Turske prebjegla na naše austrijsko zemljište bez ista svojega na svietu do crac zemljice pod sobom, a visoka neba nad sobom, broj tih naših muććenikah bio je još malen, pak je i matena milostinja, što se mogla nabrati tu i tamo, dostizala njihovim potrebam. Danas već nije tako!

Odkad se digla i Bosna, broj tih nevoljnikah, kako čitamo u poluslužbenom trććanskom listu „L'Adria“, pretiče već sada ogromnu svotu od 20,000 dušah, kubarećih što u Dalmaciji što u Hrvatskoj i Slavoniji, bez kuće i kućišća, bez odjeće i obuće, bez reda i uredbe. A to su sve nemoćni starci i starije, dojeće majke, uzdihnuće djevojke i cvileća drobua dječica. Starci vieu daj da počinem, majke daj da podojim, djevojke daj da odabnem, a dječica daj da nepoginom! Tvrđji bi bio od kamena, tko se nebi saznano na toliku nevolju i toliku tngu. Zato mi i opet pozivljemo našu braću svu i svuda, neka pomognu svojoj kršććnoj braći, neka ublaže one staračke suze, neka umire ono materiasko jecanje, neka utješe one djevojačko uzdisanje, neka utaže one djetinje eviljenje. Ako neće pomoći brat brata, da tko će mu drugi pomoći? A nekaže li nam i sam Spasitelj svieta: „Novu vam dajem zapovjed, kako sam ja vas ljubio, da se i vi ljubite medju sobom; po tom će vas bo ljudi poznati, da ste moji sljedbenici, ako se budete ljubili medju sobom?“ Ali ljubav bez dobroćinstva jest prazna rieč. Zato veli Spasitelj ev ljubimac Ivan: „Tko ima, a neda bratu svojemu, kad trpi i pati, kako može reći, da stauuje u njem ljubav božja?“

Nitko se pako noboj ni dati ni nabirati milostinje za te nevoljnike, jer neima nigdje na svietu zakona, pa ni kod nas u Austriji, koji bi branio Kršććjaninu vršiti po zapovjedi božjoj svoje kršććanske dužnosti prama svojemu bližnjemu. Istina, da je naša država, kao vlast, bezpristrana gledalica kršććanskoga u Turskoj

ustanka, pa kao takova da nesmi ni pomoći ni odmoći ni jednoj ni drugoj strani; ali tu se neradi o pomoći kršćanskim ustašam, što se bore proti Turčinu, nego o pomoći kršćanskim sirotam i ranjenikom, koji umiru od ranah, glada i golotinje. Akoprem s druge strane, po naravskom, po božjem i po čovječanskom zakonu, jest svakomu slobodno, braniti se i oružjem u ruci proti svojem ugrožitelju; a sav svijet zna, da Turci u Turskoj negospodare kao ljudi, nego da guše i more baš po zvierinski već više stotinah godina naša tamo braća. Pa, kad bi im tko pomogao ma i oružjem u ruci, nebi zagriješio proti zakonu božjemu; jer taj zakon dapače hoće, da damo i svoj život za spas svojega bližnjega, a kamo li par dva novčića?

Neka se dakle nitko neboji, jer je i naša vlada ne samo u Dalmaciji, nego i ovdje u Trstu dozvolila, da se javno pobira milostinja za siromašne Kršćjane, što su utekli k nam u Austriju. U to se ime uprav osnovao, pod predsjedništvom gosp. odvjetnika Dra. Nakić-Vojnovića, dobrotvorni Odbor, u kojem se nalaze najodličnija traćanska gospoda ne samo naše, nego i same domaće talijanske narodnosti. Povrh toga valja nam javiti, da se je u Dubrovniku osnovao Odbor gospodjah, koje nabiraju rubeninu za povijanje ranah, dobivenih od turskih pušakah i turskih handžarah. Te plemenite dubrovačke gospodje primaju u ime božje i svakojaku mužku i žensku odjeću i obuću za djecu i odrasle, kao također svakojako pokućstvo i sve, što treba ubogim familijam, koje nisu donesle iz Turske drugo, nego svoje gole ruke.

Evo dakle prilike svim i svuda, da se odruže Bogu za svaki njegov dar, il da ga zaduže unapred za svaki njegov blagoslov. Tada on sam veli: „Dajte i dat će vam se.“ Dapače, prosi nas, da damo u njegovo ime, kad ono kaže izrekoma: „Što ste god dobra učinili svojoj ubogoj braći, to ste meni učinili.“ Tko neće dakle da sluša nas, neka sluša Onoga, komu se moli i klanja nebo i zemlja. Ako je naša dužnost pomoći, da se širi kršćanstvo u dalekih stranah svijeta, to je još veća gledati, da se neizkoreni i zatara u samom našem susjedstvu. Ali u Turskoj naša braća nisu svi jedne s nami vjere! Ni milosrdni Samaritanac nije bio ne samo jedne vjere, nego ni jedne narodnosti sa Židovom, komu je rane povezao, pa nam ga je ipak Spasitelj svijeta za izgled postavio. Istina je samo jedna, a gdje neima ljubavi, neima ni istine! Sad zna svaki, kako mu se valja vladati i kamo mu valja poslati, što i koliko može od svoje sirotinje. Što smo mi dosad dobili, to smo izročili u pouzdane ruke, a i unapred stojimo na poslušnu svim i svakomu.

Uredništvo.

Kako smo primili, tako štampamo slijedeću izjavu:

Izjava.

Podpisani istini za volju ovim svetčano izjavljuju, da je dopisnik članka nvrštenog u „Našoj Slogi“ br. 13 iz otoka Krka 22. Lipnja 1875. bio krivo obavješten ob učiteljskoj skupštini držanoj u Krku dne 4. 5. i 6. Lipnja t. g.; a što se tiče pako 6. točke programa jest sasvim netemeljit, jer mi koji bismo prisutni nismo čuli, da bi kotarski Nadzornik Gosp. M. Dr. Nicolich nit itko drugi izrekao, da kad se s djecom govori o Bogu valja reći: *Vaš Bog (il vostro Dio)*. Na ustak rečenomu članku evo odluke, što ju osvojila skupština.

„I Maestri e Maestre si daranno tutta la premura di sradicare con tutte le loro forze senza alcun riguardo le superstizioni, di cui fossero imbevuti i fanciulli, avuto però riguardo a principii religiosi, che non devono essere lesi.“

Takodjer jest izkrivljen odgovor na upit o hrvatskom jeziku.

U Krku 20. Srpnja 1875.

P. Quarantotto, P. Ferrari Delatus, G. Ferrari Delatus, Franjo Rode, Frano Šimković, A. Šimčić, Alberto Trombetti, Antonio Volpi, Nicolo Jeddrlinić, Franjo Tribušon, Antonija Tribušonova, N. Luketić, N. Butković učitelj, Nikolina Volarićeva privrem. učiteljica.

Poljodjelstvo u pitanjih i odgovorih.

POGLAVJE ŠESTO.

Na koji se način dade održati i umnožiti plodovitost zemlje.

P. Ja sam podpuno osvjedočen o svem, što ste mi rekli o gnoju; ali vas molim, da mi kažete uzrok, zašto su izmetine najbolji gnoj?

O. Kad bi se goveda, koja čine gnoj, hranila žitom, brašnom i drugim jedrima stvari, mjesto što se hrane slamom, travom i

lišćem, njihov bi gnoj bio mnogo bolji, jer sastavljen djelomice baš iz tvari, koje pomažu rastlinam do ploda. I zbilja, zašto je *konjski* gnoj bolji od *kravjega*? zato jer se hrane sienom i *zobi* (*ovsom*). — Zašto je bolji *kokošji*, *golubji* i u obće svake *peradi* iliti *pernate živadi* i od konjskoga i od kravjega? zato jer se perad hrani izključivo *zrnjem* i *kućci*. Eto vam dakle uzroka, zašto su ljudske izmetine (ljudska nečist iliti pogani; prvi i najbolji gnoj; jer se ljudi hrane mesom, kruhom, sošivom itd., toga radi jedan diel te njihove hrane nahodi se još uvijek u njihovoj *pogani* iliti *nečisti*, pa kad se ta pogani ili te izmetine pomješaju sa zemljom, gdje će rasti pšenica, sočivo itd., nemogu nego uroditi stostrukim plodom, što imaju prama sebi dosta hrane.

P. Na taj se dakle način dade održati i umnožiti plodovitost zemlje?

O. Da, jer tko gnoji čovječjimi izmetinama, jest kao da gnoji mesom, brašnom, sošivom itd., al ipak kad bi više godinah zajedno sijao i sadio na svojoj zemlji uvijek iste te iste stvari, sa svimi čovječjimi izmetinama svake bi godine manje spravljao, pa bi to bilo znaumenje, da se sa svim tim plodovitost gubi.

P. Što je dakle čineći?

O. Evo, što sam vam htio reći. Da se održi i umnoži plodovitost zemlje, kako ju treba nastojati, da joj ništa nemanjka, tako ako i jesu izmetine pune onih stvari, kojih trebaju rastline za rast i plodjenje, ipak jih nesadržuju sve i u potrebitoj mjeri. Što će onda uman poljodjelac? Gledat će to nadomjestiti na drugi način, te tako postići ono, što želi.

P. Kako?

O. Evo ovako. Kao što neima ni jedne rastline, koja nebi upijala jedan dio rastovitih tvari, koje se nalaze u zemlji; tako s druge strane i same rastline povraćaju zemlji nekoje više nekoje manje onih tvari, što su jih upile; nekoje nevrte skoro ništa; nekoje, na koncu, vrate zemlji mnogo više, nego li su od nje primile. — Taj otajstveni rad vrši se putem *korenja*, putem *stabilke* i putem *lišća*, da nerečem putem svih kolikih dielovah rastline. Kad se to zna, evo pravoga načina, koga se treba držati. Sijanju, koje ti je *omršavilo* zemlju, neka sledi sijanje il sadjenje, koje će ju *popraviti*. Sijanju, koje ju je posve izmuzlo i oslabilo, neka sledi drugo, koje će ju ojačiti. — I tako napred.

P. Vaš mi je govor nešto taman, htio bi vas bolje razumiti.

O. Ako vam je taman moj govor, ja vam istinu kažem, da nebi umio jasnije govoriti. No ipak hoću da skusim. *Pšenica* i svako drugo *žito* omršavi zemlju; ako pak za pšenicom sijete *deteljnu*, to vi tim popravljate svoju zemlju, jer ju korenjem i lišćem od deteljine, što na njoj sagnjiju, ne samo pognojite, nego ju odveć i *prosušite*, ako je bila preveć *vlažna*, a *prorahljate*, ako je bila *preturda*; povrh toga zemlja vam stvrđne, ako je bila prepjeskovita, te se na taj način baš liepo pripravi za svaku slijedeću sietvu. Napokon: *konoplje*, *lan* itd. slabe veoma zemlju; sad ako za njimi sijete *bob*, *grahor*, *krompir* itd., ona vam se liepo popravi.

P. To je sve liepo i dobro; ali da se održi rodovitost da bolje radi?

O. Ako ćete, da vam zemlja bolje rodi, ravnajte se na slijedeći način. Postavimo, da ste ju dobro pognojili, kako smo prije rekli; postavimo, da nesijete uvijek jedne te iste stvari, nego da sijete sad jedno sad drugo, kako ste evo sad čuli — onda postupajte ovako. Sijte *vučjale*, *hajdu*, *grahor*, *bob* itd. samo na jednom komadu svojega imanja, a kad huda u cvietu, onda jih zaorite, dodajte malo gnoja, zatim sijte, što vas valja, pa ćete viditi čudo božje — hoćete najme spravljati, kako niste još nikada!

P. To će reći, pustiti pustu svoju zemlju!

O. Eto! Tako se vara najveći dio poljodjelacah! Oni misle, da se sjeme izgubi, kad se usjev u cvietu zaore. Oni misle, da će propasti, ako i na najmanjem komadiću (kusu) svoje zemlje barem nešto nesprave; a to je dapače prava ponapredščina, te baš izvor poljodjelačkoga bogatstva. — Ja vam nevelim, kako mnogi drugi, trošite i trusite na zemlju, ako ćete da spravljate. Ne! Dapače stisnite pest, te prištedite one radnje, za koje znate, da vam neće ništa hititi; ali znajte, ako mora biti čovjek *šlert*, da mora na vrijeme biti i *darežljiv*. A eno, neima ti korisnije stvari nego jest ta, zaorati iliti povratiti zemlji mali diel pridjelka, da možeš onda na njoj dvostruko i trostruko spravljati. — U Italiji sprave tim postupanjem čudnovatu silu *konopljah*. A Inglezji, koji su najnapredniji poljodjelci, ako sprave na *jednom hektaru* zemlje do 40 hektolitrah pšenice, dođim je obični poljodjelci na istoj zemlji po drugih stranah svijeta nesprave popreko ni 8 hektolitrah, to imaju zahvaliti tu svoju preobilnu žetvu ni čemu drugomu na svijetu, nego više puta ponovljenu zaoru, kojim

popravljaju svoje zemlje. Tko bi to ikad vjerovao? Oni vam zaoru i po tri puta i najljepše usjeve u najljepšem cvietu samo da mogu spraviti što čudnovatiju ljetinu! A mi smo tako sliepi, da hoćemo, da nam zomlja mukte rodi. Naš poljodjelac od ljeta do ljeta samo kako tako izore i posije svoju mršavu i ožetu zemlju, pak se onda tuži i jadikuje, da nemože živiti, da se nemože prehraniti, da je propao, jer da mu zemlja ništa nenosi. A tko je tomu kriv? Evo onsam i njegova tupoglavost. Ljudi, popravimo se, nastojmo i mi bolje našu zemlju, pak će i ona nas!

Književne vesti.

Slovi dioničke tiskarne u Zagrebu izišla je knjiga pod imenom **Odmernik**, poviestna pripoviedka od Ivana Antunovića, kaločkoga kanonika i „Bunj.-šok. Vile“ urednika. U toj knjizi pripovieda vriedni spisatelj događaje nekoga Josipa Martinovića, što je živio u Ugarskoj prošaošćega vieka, a bio se iznevjerio svojoj slavenskoj narodnosti i jeziku, pa kako je pokaran Bogom i ljudmi na krvnom stratištu izgubio glavu. Ta se knjiga može dobiti u gori spomenutoj tiskari u Zagrebu i kod samoga spisatelja u Kaloči u Ugarskoj.

Od istoga spisatelja izišla je u Kaloči u Ugarskoj još i druga knjiga pod naslovom **Slavljan na svetih dnevih** ili **blagdanih crkvenih**. Ova je knjiga za bogoljubne duše veoma poučljiva i ugodna. I ona se može dobiti kod samoga spisatelja u Kaloči. Šaljuć nam te dvie knjige, prevriedni g. Antunović nam javlja, da se nada da će njegov list „Bunjevačko-Šokačka Vila“ koncem ove ili početkom dojdneće godine početi opet izlaziti. A mi dodajemo, neka Bog da, izpunila mu se nada, pa njegova „Vila“ budila opet i probudila naše pleme, gdje ga god ima, a još spava.

U Dubrovniku nakladom i troškom tiskarne D. Pretnera izišao je II. snopić knjige **Dubrovnik Ponovljen**, spjevao J. Palmotić Gjorgjić vlastelin dubrovački, a izdao i raztumačio Stj. Skurla. Tko ljubi naše umjetno pjesništvo, netreba mu druge preporake toj I. knjizi Narodne Biblioteke, što ju počeo izdavati u Dubrovniku vrli g. Pretner, kako je već javljeno u ovom listu. Ciena je snopića 40 nvč.

Od glasovitoga Hugova romana **Devetdeset tri**, što ga u hrvatskom prevodu izdaje „Primorska tiskara“ u Kraljevici, izišao je već XIV. svezak. Svaki svezak stoji po navadi samo 10 novč.!

Troškom preuzv. gosp. nadbiskupa zagrebačkoga izišla je knjizica **Kratak Naputak o Jubileju** s propisanimi molitvami. Načrtao Profesor Dr. M. Štiglic. Može se dobiti kod Duhovnoga Stola u Zagrebu.

Pamti. Sve te knjige mogu se takodjer dobiti i gdje god ima drugih naših knjigah na prodaju.

Poziv.

Dne 22. tekućega rujna, prije podne, držati će se u dvorani ove narodne čitaonice redovita skupština **Bratovščine hrvatskih ljudi u Istri**. Mole se, da blagoizvole prisustvovati skupštini svi oni, koji po §. 7. štatuta pravo imaju.

Program:

1. Obaviest Odbora o svojem djelovanju za godinu 1874-5.
2. Izbor novoga ili potvrda staroga Odbora.

Bratovščina hrvatskih ljudi u Istri.

Kastav dne 27. kolovoza 1875.

Vjekoslav Vlah
podpredsjednik.

Imenik družtvenikah

BRATOVŠČINE HRVATSKIH LJUDI U ISTRI.

Antun Seeman medicinar u god. prinos f. 1, Mirko Malak filozof u god. prinos f. 1, Julij Janković filozof u god. prinos f. 1, N. Jerković filozof u god. prinos f. 1, Franjo Derežan pravnik u god. prinos f. 1, Ivan Kiseljak medicinar u god. prinos f. 1, Julio Makanec medicinar u god. prinos f. 1, Fran Kosternaček u god. prinos f. 1, Ljudevit Richter u god. prinos f. 1, Antun Levec u

kapital f. 1, Dragutin Franček u god. prinos f. 1, Stepan Sire u god. prinos f. 1, svi u Beču. — Šime Krizmanić kmet u god. prinos 50 nvč., Tone Marušić u god. prinos 50 nvč., oba u Poreču. — Franjo Šabec glavlar na Rieci u kap. f. 10. — Presvj. g. Šimun barun Wranyeczany Dobrinović 50 f. državnou obveznicu. — Mate Šepić učenic pripravnice 30 nvč., Mate Mogorović učitelj pripravnice f. 1, oba u Kastvu. — Ivan Sirotić kmet u Sv. Ivanu od Šterne f. 1. — Ljudevit Tomičić c. k. sudac u Krku 5 f.

Neukû Nauka.

Kuharicam.

Treska iliti bakalar, kako zna svaki, komu nos ikoliko rabi, ima obično jak duh, pak se zato mnogim na njega gjusji. Da bakalaru taj duh otme, umna kuharica netreba drugo, nego vrći u kipeću vodu, u kojoj ga kuba da se omekša, priličan broj živih ugljenah, pa ono odmah, ako nebude mirisio iliti dišio, neće barem smrditi ni najtanjemu nosu. Nego valja paziti, da budu ugljeni dobro ogoreni, to jest, da već negore plamenom; kao takodjer da jih treba, prije nego češ s njimi u vodu, dobro opuhati od pepela, što se na njih drži. Kad je treska kuhana, poberi ugljevje, što pliva po vodi, pjenicom te ga baci opet u oganj, a bakalar razmrvi i metni u kozicu iliti padelu, pak što bude pod njim više ulja, to će bit zastalno bolji. A tada — dobar tek!

Različite vesti.

* **Njez. Veličanstvo** naša Cesarica nalazi se već više tjedanah u jednih franceskih kupeljih.

* **Pazinska gimnazija**, kako se vidi iz Programa, što nam ga je ono Ravnateljstvo blagoizvolilo dostaviti i ove godine, napreduje baš liepo. Ljetos je bilo na njoj, zajedno sa pripravnom školom, 12 što profesorah što učiteljah, a 90 javnih djakah i učenikah. Broj je Slavenah ljetos veći, a nadamo se, da će razmierno rasti svake godine, jer ona je gimnazija u prvom redu namjenjena baš slavenskomu u Istri pučanstvu, a s druge strane ljeta su hvala Bogu okrenula na bolje, pak će bit i roditeljem laglje izdržavati u školi svoje bistroglavije dječadiće. Dojduća školska godina će se otvoriti 16. listopada. U budućem broju ćemo preštampati iz Programa školski „Oglas“ za upisivanje i primanje djece, koja žele učiti gimnazijske nauke.

* **Trojedno koparsko učiteljšte**. U predzadnjem br. „Naše Sloge“, spomenuvši novo koparsko učiteljšte, rekosmo, da će na tom učiteljštu biti temeljni učevni jezik njemački. Tu viest valja da popunimo, pa rećemo, da će se samo nekoji predmeti predavati skupno u njemačkom jeziku, a svi drugi razredno u tri narodna jezika, što se govore u ovom našem Primorju, naime u slovenskom, hrvatskom i talijanskom. Učiteljšte se dieli na IV. godišnja tečaja, a svaki tečaj na tri narodna razreda, naime na slovenski, hrvatski i talijanski. U narodnom će se jeziku predavati sljedeći predmeti: 1. Vjeronauk u sva četiri tečaja, 2. Narodni jezik u sva četiri tečaja, 3. Zemljopis u prva tri tečaja, 4. Povjestnica u prva tri tečaja, 5. Računstvo sa početci zemljomjerstva u prva tri tečaja, 6. Prirodopis u prvom tečaju, 7. Prirodoslovje u prvom tečaju. Skupno u njemačkom jeziku će se predavati sljedeći predmeti: 1. Pedagogika u zadnja tri tečaja 2. Metodika za sve predmete u IV. tečaju, 3. Njemački jezik u sva četiri tečaja, 4. Prirodopis u zadnja tri tečaja, 5. Prirodoslovje u zadnja tri tečaja, 6. Poljodjelstvo u zadnja dva tečaja, 7. Pisanje u prvom tečaju, 8. Risanje u sva četiri tečaja, 9. Violin u sva četiri tečaja, 10. Pjevanje u sva četiri tečaja i naposljedku 11. Tielovježba u sva četiri tečaja. U ostalom, kako čujemo, pripravljaju se načrti poduke za Metodiku u talijanskom, hrvatskom i slovenskom jeziku pa će tako mladići moći učiti taj predmet i u svojem materinskom jeziku.

* **Hrvatski** se sabor otvorio na urečeni dan. U svojem odpisu na novi sabor njeg. veličanstvo Kralj spominje nereseno još pitanje riečkoj vojnu krajinu, koja da će se u zgodno vrieme sdružiti s materom zemljom Hrvatskom. U načrtu odgovora na kraljevski odpis sabor sa svoje strane spominje Kralju Dalmacija i njezino sdruženje s Hrvatskom pod zajedničkom krunom sv. Stjepana, onda ustanak Kršćanah u susjednoj Turskoj, izjavljujuć nadu, da će se tamo olakšati stanje i našoj rodjenoj braći i očuvati mir europski. Zastupnik g. Makanec je stavio upit na bana glede nastanka u Turskoj, onda svjetovao mu, neka zaište indemitet za 100,000 f. da se pomogne pribjeglih Kršćjanom i ranjenikom u Bosni.

* **Ugarski** sabor otvorio se jučer. Delegacije da će se sastati u Beču dne 20. nastavšćega rujna. U isto doba da će tamo sjediti i naše carevinsko vieće.

* U českoj kraljevini bit će dojučerašnja novembra opet izbiri na mjesto onih poslanikah, kojim je bilo zimus poslanstvo uzkraceno, jer nisu hoteli stupiti u rajhsrat. Niemci i danas misle, da će se Česi podati. Dokad će trpiti ta dosadljiva igra?

* **Liep čin.** Njeg. preuzvišenost, slavni biskup Strossmajer, imao je dne 8. septembra, kako smo i mi javili u zadnjem broju ovoga lista, slaviti u Djakovu dvaest i petu ljetnicu svojega sretnoga biskupovanja, sva pako Hrvatska svetkovati na osobiti način taj znameniti dan. Sad čitamo, da je njegov. preuz. odustala od te nakane jedno poradi poremetjena zdravlja, a drugo, kako veli, što nije pristojno nikomu, veseliti se u vrijeme, gdje braća u Turskoj liju krv na bojnem polju, a njihove žene, djetca i starci pogibaju od glada i golotinje! Koliko je to liep i krasan čin, toliko je i isto doba nježan mig Hrvatim svim i svuda, ako će baš da proslave njegovu ljetnicu, neka nezaborave svoje stradajuće braće, nego neka im pomognu čim mogu, pa da će tako najviše ugoditi njegovu srcu na taj dan. Mi se nadamo, da će Hrvati ne samo u Hrvatskoj, nego gdje jih god ima, razumiti svojega ljubimca, pa nblažiti mnogu tugu i žalost i otrti mnogu suzu tom liepom prigodom. Neka uživaju gladni i goli, što bi imali stratiti siti i odjeveni, pa eno najljepše ljetnice biskupu Strossmajeru, kojega darežljivosti i dobroćinstvu neima konca ni kraja!

* **Pomoć našoj braći.** Patnje naše braće u Turskoj kosnule su se svih plemenitih srdacah tako, da se skoro po svoj Evropi nabiraju za nje milostinjski prilozii. Nećemo ni da spominjemo Čehah, Poljakah i Rusah, jer su to sve naša slavenska braća, pa kako nebi Slaveni Slavenu pomogao? Ali česa nemožemo da nespomenemo s najzahvalnijim srcem jest, da je u Ingleskoj glasoviti državnik Russel dao na Ingleski narod proglas, u kom ga pozivlje, neka pomogne stradajućim Kršćjanom, pak je u to ime prvi potpisao 50 funti lirah sterlingah. Isto je učinio u Italiji i starina Garibaldi, potpisav prvi 100 talijanskih lirah, a njegov sin Menotti 50 lirah. Čuje se, da neće ni Francezi ostati za drugimi narodi. Što se Niemcah tiče, oni su već počeli u Tiroli zapisivanje milostinje za našu stradajuću braću. Dobri Bog nadomjestio stostruko svim, koji sirotinji pomažu, a naša braća u Turskoj, kad se jednom oslobode, pokazala svijetu, da su bili vriedni evropejskoga sućustva i evropejske kršćanske ljubavi!

* **Jz Vinodola** (u hrvatskom Primorju) otišle je 40 momakah Bošnjakom u pomoć. Ugledali se u Vinodolce i ostali Hrvati, pa eno naše braće slobodne i čestite, dodaje „Obzorov“ dopisnik.

* **Vojna sila Srbije i Crnogore.** Srbska se vojska dieli na stalnu i na tako zvanu narodnu vojsku. Svaki Srb in od 20 do 50 godinah dužan je u vojski služiti. U stalnoj vojski služi 3 godine, a u narodnoj 27, sveukupno dakle 30 godinah. Očevidno je, da narodna vojska sastavlja glavnu silu srbske vojske. Načelnik sve vojske jest knez. Stalna vojska, da nebude državi velikih troškovah, broji samo 5168 momakah sa 180 topovah. Narodna vojska, koja ima pješake, konjanike, topničare, pionire i trainere, broji 18 brigadah i dieli se u 1. i 2. razdiel. Vojska 1. razdiela daje 90,748 momakah, drugog razdiela 57,600 momakah, te tako vojska jednoga i drugoga razdiela iznaša 148, 348 momakah sa 180 topovah, koji se u potrebi mogu lahko umnožiti. Sva potrebna vojnu spravu Srbija pripravlja sama kod kuće. — **Ornagora** je posve po vojničku uređjena, zato ona neima stalne vojske, nego svaki Crnogorac je od 17. do 50. godine vojnika. Sva se zemlja dieli na *nahije*; pojedinom nahijom zapovjeda vojvoda; svaka nahija obseže više *plemenah*, kojimi upravljaju *kapetani*. U svih 8 nahijah zakupi se 25,000 momakah, koji se diele na pješake i topničare, te radi svojih vojničkih vrlihah kadri su se boriti pobedonosno s mnogo većom silom. Crnogorci tvore sami pućanski prah.

* **Pućanstvo turskoga carstva u Europi** iznosi okolo 16 milijunah stanovnikah, koji se diele u Turke, Slavené, Grke, Šćipetare (Albanese, Arnaute) i Rumunje. Turakah ima 1,056,000, Slavenah 8,485,000, Grkah 950,000, Šćipetarah blizu 1,500,000, Rumunjah 4,200,000. Slaveni stanuju u Bugarskoj u broju blizu 6,000,000, u Bosni 900,000, u Hercegovini 254,000, u Staroj Srbiji i Sjevernoj Albaniji 398,000, u Crnoj gori 196,238 i naposljedku u Kneževini Srbiji 980,000 dušah.

* **Srbski knez Milan** obećao se, kad je ono bio u Beču, sa gospodjicom Natalnom Kečko, rođjenom kneginjom Sturdza. Mladoj zaručnici, koja je u rodu sa svimi moldavskimi Gospodari od zadnjih dvaest godinah, onda sa Ghikom i Vogoridesom, sa prebogatom barunom Sinom i ruskim ministrom kancelarom, knezom Gorčakovim, ima stopram 16 godinah. Ona ima svojega preko šest milijunah rubaljah (svaki rubalj 2½ f.) u posjedstvih, što se nahode u Rumuniji i južnoj Rusiji. Čita se, da je knez Milan poslao u Pariz slavnoga jezikoslovna Dra. Daničića, da ja uči srbski jezik.

* **Opot liep čin.** M. Č. g. An. Štrk, lovranski župnik i kotarski školski nadzornik bio, je odlučio, da će odličje, kojim ga je počastilo Njeg. Veličanstvo, iz rukuh e. k. kotarske oblasti sve-tačno primiti na 18. proš. augusta, rođendan Nj. Veličanstva, te tom prilikom pogostiti po običaju znance i prijatelje. Ali eno njegovu je župu snašla velika nesreća, pobio ju grad (tuča) tako, da tamo neima ljetos o ljetini ni govora, pa mnoga siromašna obitelj gleda zabrinutim okom u budućnost, gdje će najme nadoći zima, a kuća već sada bez hrane i zivoža. G. župniku Štrku nije dalo srdce, da se veseli on i njegovi prijatelji, gdje mu župljani plaću i kukaju, zato je onaj novac, što bi ga bio potrošio onom prigodom, razdielio baš na rođjeni carev dan, kako čujemo, medju siromahne svoje župe u osvjeđenju, da će tako najljepše ugoditi Bogu i caru i svojim prijateljem. Zaista liep je to i krasan čin!

* **Zemljovid Jugoslavenskoga bojišća** je uprav izdao Dr. Jordan u Beču. Ta Zemljovid iliti Mapa, 27 palacah dug i 22 palca širok, naznačuje podpuno sva znamenitija mjesta s gorami, riekami i jezeri, sve potanko. Polag Hercegovine i Bosne vide se i pogranični krajevi u Dalmaciji, Krajini, Srbiji i Crnoj Gori. Na debelejoj hartiji stoji 20 nčv., s bojadisanimi pako okrajci u liepих koricah. 25 nčv. Istumačen je hrvatski i njemački ujedno. Tko je dakle rad razumiti Novine i kao na svoje oči gledati, gdje mu se braća bore za krst i slobodu, neka pošlje ono novčićah g. Dr. Jordana u Meidling kod Beča (Dr. Jordan Meidling bei Wien), pak će dobiti taj zemljovid u otvorenu zavijku prost od poštarine.

* **Koledar bratovščine hrvatskih ljudi u Istri** izaći će tekućeg mjeseca Rujna.

* **Pozor na varalutu!** „Narodni List“ zadržski pripovieda, da je neki *Marcocchia*, rodoth iz Špljeta, izdavši se za poslanika hercegovackih ustašah, putovao sud i tud po Dalmaciji, te pobirao novce tobože za ustaše, a onamo gjusna varaluta da jih je sam trošio i razuzdano njimi živio. Taj potpup da je istom namjerom krenuo i put Trsta, zato se opominju svi i u ovih naših stranah, neka dobro gledaju, komu u to ime nove izručuju.

* **U Njemačkoj** bilo je odskora veliko veselje. Niemci su slavili razgaljenje iliti otkriće gorostasna spomenika, što su ga postavili svojemu junaku Hermanu, koji je pod carom Augustom, devete godine po rođjenju Isusovu, razbio i hametom potkario rimske šerege iliti legije. Liepo je slaviti pobjede nad svojim tlačitelji, al bi bilo još ljepše, nblačiti svojih susjedah i svojih državljanah!

* **Društvo proti prosipnu kitjenju.** U Stolnom Biogradu u Ugarskoj osnovalo se društvo mladićah, koji su se zavjerali jedni drugim, da neće uzeti nijedne djevojke, koja je odana preohlđ i preskupā gizdanju u nošnji i nakitu. Članovi toga društva poznaju se po tom, što nenose brade, pa da je tamo u kratko vrijeme neizmierno narasao broj golobradih mladićah. To bi društvo došlo baš na vrijeme i u sgodu i još gdje, nego samo u Stolnom Biogradu, ali mi bi želili, da se društvenici razlikuju od nedruštvenikah ma bilo kakvim drugim znakom, nego li golom bradom; jer je brada i brk najljepši i najdičniji ures mužki, pa zašto da būs tju deru, kad ima što drugih načinah, da se dadu svijetu poznati, tko su i kako misle? Ta i naši se svećenici tuže na svoj obličaj, koji im od neko doba neda gojiti brade, pa zašto da ga sad i svjetovnjaci poprima? Deder dakle gojimo, što nam je Bog dao, samo se gledajmo zloce i opacinah; pa ništa zato, ako bude svijet nešto kosmatiji, samo da bude ujedno bolji i pošteniji.

Uredništvo i Odpravništvo „Naše Sloge“ nalazi se od 24. proš. kolovoza u Via S. Francesco Nr. 2, Piano I.

Tek Novacah

polag Borse u Trstu od 16 — 31 Augusta 1875.

NOVCI	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	—
Čarški dukati (cokini)	5.28	5.28	—	5.29	5.29	5.29	—	—	5.28	5.24	5.28	5.27	5.26	—	—	—
Napolooni	8.95	8.94½	—	8.96	8.99	8.97	—	—	8.95½	8.94½	8.93½	8.93½	8.93½	—	—	—
Lira Inglesko	11.20	11.21	—	11.23	11.24	11.24	—	—	10.24	11.23	11.22	11.22	11.22	—	—	—
Erebro prid (aggio)	101.75	101.75	—	102.—	102.15	102.—	—	—	102.—	102.—	102.13	102.20	101.35	—	—	—